

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

Ο Πρατικάκης αναφέρεται στη νοσηρή επιδίωξη της επιτυχίας. Αρχικά, επισημαίνει ότι η επιτυχία, ως ορμέμφυτη ανάγκη του ανθρώπου, καθορίζει τη σχέση του με τον εαυτό του, ενώ η επιδίωξή της τον κινητοποιεί να προσδεύσει ατομικά και συλλογικά. Όμως, σήμερα τα πρότυπα και η κρίση αξιών υποβάλλουν τον άνθρωπο - και ιδίως τους μαθητές - σε μία νευρωτική επιδίωξη να επιτύχει στόχους -ενίοτε ευτελείς-, να αναδειχτεί καλύτερος από τους άλλους, χωρίς να υπολογίζει τις επιπτώσεις του σκληρού ανταγωνισμού, τη βία και τη διχόνοια. Προτείνει, λοιπόν, την αναγνώριση του δικαιώματος στην αποτυχία, ώστε να μπορεί ο σύγχρονος άνθρωπος να κατανοεί τις ατέλειες και τις δικές του και των άλλων, απαλλασσόμενος από τον ανώφελο ανταγωνισμό. Τέλος, μέσα από αυθεντίες επαινεί την ώριμη αντιμετώπιση της αποτυχίας και αποδοκιμάζει την αλαζονεία της εποχής.

(λέξεις 125)

B1.

α – Σ

β – Σ

γ – Σ

δ – Λ

ε – Λ

B2.

α) Στο υπογραμμισμένο σημείο του κειμένου λείπει από τις κύριες προτάσεις το ρηματικό σύνολο «Η κουλτούρα της εποχής είναι...», το οποίο αναφέρεται στην αμέσως προηγούμενη περίοδο. Ο συγγραφέας οδηγείται σε αυτήν την επιλογή για να συμπληρώσει – πέρα από την αποθέωση του εντυπωσιασμού, του εύκολου και του γρήγορου κέρδους - φαινόμενα που συνιστούν την κουλτούρα της σύγχρονης εποχής, κλιμακώνοντας τα από την έλλειψη πνευματικότητας σε ό,τι την αποδεικνύει, «το περίφημο image, το κινήγι των

«ιδανικών» αναλογιών, οι χημικές δίαιτες για αδυνάτισμα πάση θυσία και άλλοι καταναγκασμοί». Παραλείποντας το υποκείμενο και το ρήμα δίνει έμφαση στο περιεχόμενο της κουλτούρας της εποχής. Προσδίδει στο λόγο του αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα και ένταση.

β) Στο συγκεκριμένο σημείο τα ρήματα εκφέρονται με υποτακτική, η οποία φανερώνει το επιθυμητό, την έντονη επιθυμία δηλαδή του σύγχρονου ανθρώπου να διεκδικήσει την επιτυχία, η οποία λειτουργεί για αυτόν ως αδιαπραγμάτευτη επιταγή της σύγχρονης εποχής. Τονίζεται η πίεση που δέχεται να ανταγωνιστεί τους άλλους, για να αποδειχτεί καλύτερος από αυτούς. Με την υποτακτική επιτυγχάνεται οικειότητα στο ύφος, δραματικότητα, αμεσότητα και ζωντάνια.

B3.

α) Ο συγγραφέας στο σημείο αυτό χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την επίκληση στην αυθεντία, εφόσον παραθέτει έναν στίχο του Καβάφη.

β) Ο Πρατικάκης επιλέγει να ολοκληρώσει το κείμενό του με έναν στίχο του Καβάφη, τόσο για να προσδώσει κύρος και έμφαση σε όσα έχει ήδη αναφέρει, όσο και για να συγκινήσει τον αναγνώστη. Στόχος του είναι να εγείρει τον προβληματισμό και το στοχασμό του καθένα από εμάς για την αλαζονεία και τη μέθη που επιβάλλει η εποχή μας, αφού μας εξαναγκάζει σε μία άκαρπη και μάταιη διεκδίκηση μιας χωρίς ουσιαστικό νόημα και περιεχόμενο επιτυχίας.

B4.

α) Η συλλογιστική πορεία του συγκεκριμένου αποσπάσματος είναι επαγωγική με αίτιο – αποτέλεσμα. Η αιτία εντοπίζεται στο σημείο «Όταν το πλαίσιο της δράσης είναι ανθρώπινο...» , ενώ τα αποτελέσματα είναι «...η επιτυχία δεν γίνεται αυτοσκοπός, δε δημιουργεί οίηση. Και η αποτυχία γίνεται αποδεκτή, αποδεικνύεται χρήσιμη.»

β) Η αιτία, δηλαδή ο ανθρώπινος χαρακτήρας του πλαισίου δράσης του σύγχρονου ανθρώπου, είναι αναγκαία, εφόσον αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, προκειμένου ο σύγχρονος άνθρωπος να μπορεί δέχεται το ίδιο γόνιμα και την επιτυχία και την αποτυχία, χωρίς να αποσταθεροποιείται ο ψυχισμός του. Δεν είναι όμως επαρκής, αφού ακόμη και αν το πλαίσιο δράσης του ανθρώπου είναι ανθρώπινο, μπορεί άλλοι παράγοντες, όπως για παράδειγμα ο χαρακτήρας του, να μην του επιτρέπουν να διαχειριστεί με ωριμότητα την επιτυχία ή την αποτυχία. Η επαγωγή είναι λοιπόν αναγκαία, αλλά μη επαρκής και για αυτό ατελής.

B5.

α)

άγνοης προσπάθειας = μάταιης προσπάθειας
η μαμή της βίας = η αιτία της βίας
που γεννά μέτωπα = που προκαλεί μέτωπα

β)

ατομικότητα ≠ συλλογικότητα
εχέφρονες ≠ άφρονες
οίηση ≠ ταπεινοφροσύνη
δικαίωμα ≠ καθήκον
μάταιο ≠ τελέσφορο

Γ.

Αγαπητοί καθηγητές, αγαπητοί γονείς, αγαπητοί συμμαθητές,

Βρισκόμαστε στο τέλος της σχολικής χρονιάς και εν όψει των σχολικών εξετάσεων, ενδοσχολικών και πανελλαδικών. Το άγχος όλων μας είναι δεδομένο. Θα πετύχουμε τους στόχους μας; Θα ευοδωθούν οι κόποι μας; Ακολουθούμε και εμείς τους ρυθμούς μιας εποχής που θέλει τους ανθρώπους της «επιτυχημένους» και τους υποβάλλει σε ένα διαρκές, ακατάπαυστο κυνήγι μίας επιτυχίας χωρίς – ίσως – ουσιαστικό περιεχόμενο. Αισθάνθηκα λοιπόν την ανάγκη να μοιραστώ μαζί σας τις σκέψεις μου για τους παράγοντες που αναγκάζουν τον σύγχρονο άνθρωπο να διεκδικεί μανιωδώς την επιτυχία, αλλά και για το πώς ένας ώριμος άνθρωπος οφείλει να διαχειριστεί γόνιμα και δημιουργικά τόσο την αποτυχία όσο και την επιτυχία του.

Ζητούμενο 1: Ποιοι παράγοντες ευθύνονται για το ότι ο σύγχρονος άνθρωπος διεκδικεί μανιωδώς και με κάθε κόστος την επιτυχία - και μάλιστα την χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο;

❖ **Κοινωνικοί παράγοντες:**

- ΜΜΕ: Τα ΜΜΕ καταξιώνουν και προβάλλουν πρότυπα ευτελή, όπως αυτό της επιτηδευμένης ομορφιάς, του εύκολου πλουτισμού, της ήσσονος προσπάθειας, της αναγνωρισιμότητας, της οικονομικής ισχύος. Τα πρότυπα αυτά λειτουργούν ως επιταγή για τον σύγχρονο άνθρωπο, ο οποίος προσλαμβάνει το μήνυμα ότι μόνο αν κάποιος πετύχει να ανταποκριθεί σε αυτά αναγνωρίζεται και απολαμβάνει τον σεβασμό των υπολοίπων.
- Μαζοποίηση: Σε μία μαζοποιημένη κοινωνία τα κριτήρια αναγνώρισης και καταξίωσης των μελών της προσδιορίζονται από στερεότυπα, διαμορφωμένες, γενικευτικές αντιλήψεις, που κατηγοριοποιούν άδικα τις περισσότερες φορές τους ανθρώπους. Ο σύγχρονος άνθρωπος, εξαιτίας

της ανάγκης του για αποδοχή και αναγνώριση και εξαιτίας του φόβου της απόρριψης, καταβάλλει αγωνιώδη προσπάθεια να ανταποκριθεί στο στερεότυπο του «επιτυχημένου», με όποιο περιεχόμενο η σύγχρονη αλλοτριωμένη κοινωνία δίνει στον όρο.

❖ **Έλλειψη παιδείας:**

- Η αποτυχία της παιδείας να καλλιεργήσει πνευματικά τον άνθρωπο: Η έλλειψη παιδείας βυθίζει τον άνθρωπο στην αμάθεια και την ημιμάθεια, αποδυναμώνει την κριτική του ικανότητα, αποτυγχάνει να του εμφυσήσει βαθύτερες πνευματικές ανησυχίες και προβληματισμούς. Ο χωρίς πνευματικότητα άνθρωπος αδυνατεί να αντισταθεί στις επιταγές της μάζας που τον εξωθούν στη μανιώδη διεκδίκηση της επιτυχίας, δεν διαθέτει το στοχασμό που απαιτείται για να ιεραρχήσει τους στόχους που θέτει στη ζωή του, με αποτέλεσμα να αναλώνεται σε μία ανούσια προσπάθεια για μία μάταιη επιτυχία.
- Η αποτυχία της παιδείας να προάγει αξίες: Το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα έχει αποτύχει στη μεταλαμπάδευση υψηλών αξιών και ιδανικών, με άμεση απόρροια ο άνθρωπος να γίνεται άθυρμα του υλισμού και του ατομικισμού. Βυθισμένος στον εαυτό του, εγωκεντρικός και φίλαυτος, ο σύγχρονος άνθρωπος επιδιώκει την προσωπική του ανάδειξη με κάθε κόστος, επιδιώκει εκείνη την επιτυχία που θα του προσφέρει απλά και μόνο την απόλαυση της υπεροχής έναντι των άλλων.

❖ **Ατομικοί παράγοντες:**

- Ψυχικοί λόγοι: Ο άνθρωπος έχει την μεγάλη ανάγκη της αποδοχής, καταβάλλεται από ανασφάλειες και φόβους σχετικά με το αν είναι αρεστός στους άλλους, επιθυμεί την κοινωνική αναγνώριση και καταξίωση, προκειμένου να ικανοποιήσει το «εγώ» του, αισθάνεται μειονεκτικά, όταν συγκρίνοντας τον εαυτό του με τους άλλους αναγνωρίζει ότι υστερεί απέναντί τους. Οι παραπάνω λόγοι τον εξωθούν στην αδιάκοπη διεκδίκηση της επιτυχίας προκειμένου να ανακουφίσει την χαμηλή του αυτοπεποίθηση ή να ξεγελάσει την αλαζονεία του.
- Αλλοτρίωση ατόμου: Ο σύγχρονος άνθρωπος έχει χάσει την ταυτότητα και τον προσανατολισμό του, το αληθινό νόημα της ύπαρξής του και υφίσταται αξιολογική σύγχυση. Αναζητώντας λοιπόν τρόπο να νοηματοδοτήσει τη ζωή του, επικεντρώνεται στην προσπάθεια να επιτύχει στόχους ασύμβατους με τον αληθινό εαυτό του, αναγνωρισμένους όμως από την υπόλοιπη κοινωνία ως σπουδαίους.

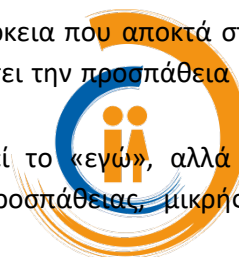
Ζητούμενο 2: Προτείνετε στάση για να αντιμετωπίζουν οι νέοι γόνιμα και δημιουργικά τόσο την αποτυχία, όσο και την επιτυχία.

❖ **Ωριμη στάση απέναντι στην αποτυχία:**

- Η αποτυχία δεν πρέπει να καταβάλει τον άνθρωπο.
- Οφείλει να την αντιμετωπίσει ως εφελτήριο για ενδοσκόπηση και αυτοκριτική, εσωτερική διεργασία που συμβάλλει στην ωρίμανση και την αυτοβελτίωσή του.
- Καλό είναι μέσα από την αποτυχία να έρθει ο άνθρωπος αντιμέτωπος με τις αδυναμίες και τις ελλείψεις του, με τα λάθη του, ακόμη και με την πλάνη που τρέφει για τον εαυτό του και να οδηγηθεί σε επαναπροσδιορισμούς και αναθεωρήσεις ωφέλιμες για την πρόοδό του.
- Μία αποτυχία έχει τη δύναμη να κάνει τον άνθρωπο πιο σοφό και πιο δυνατό, ανθεκτικό στην κριτική των άλλων και για τους λόγους αυτούς αυτεξούσιο. Για αυτό ο άνθρωπος οφείλει να την αποδεχτεί ως ανθρώπινη συνθήκη, στην οποία όλοι ανεξαιρέτως έχουν το δικαίωμα.
- Η αποτυχία σε κάποιες περιπτώσεις επιβάλλεται να αντιμετωπίζεται ως κομβικό σημείο στη ζωή ενός ανθρώπου, που μπορεί να τον οδηγήσει σε γόνιμες αλλαγές.
- Η άρνηση της αποτυχίας ενέχει τον κίνδυνο ή της απογοήτευσης ή της εμμονικής επιμονής, αντιδράσεις που καθλώνουν τον άνθρωπο και δεν τον βοηθούν να εξελιχθεί κάνοντας το επόμενο βήμα στη ζωή του.

❖ **Ωριμη στάση απέναντι στην επιτυχία:**

- Ένας ώριμος άνθρωπος οφείλει να απολαμβάνει την επιτυχία του με συστολή και μετριοπάθεια.
- Να μην αφήνει την αλαζονεία να τον καταβάλει, να μην ολισθαίνει στο ατόπημα της υπεροψίας και του κομπασμού.
- Η επιτυχία δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να δημιουργεί απόσταση ανάμεσα στον «επιτυχόντα» και τους γύρω του, γιατί αυτό θα τον καταδικάσει σε μοναξιά.
- Η επιτυχία οφείλει να διευρύνει τα εσωτερικά όρια του ανθρώπου, το μεγαλείο της ψυχής του, να ενισχύει την ικανότητά του να κατανοεί τους άλλους, τους λιγότερο ικανούς να «επιτύχουν».
- Η επιτυχία δεν είναι «μονοπωλιακή», δεν αφορά μόνο έναν, για αυτό αυτός που έχει κατορθώσει να πετύχει τους ή κάποιους από τους στόχους του, οφείλει να αναγνωρίζει αξία και σε όποιον άλλον έχει κατορθώσει να φέρει καρπούς μέσα από τις προσπάθειές του.
- Η σπουδαιότητα της επιτυχίας κρίνεται από τη διάρκεια που αποκτά στον χρόνο, όταν δίνει κίνητρο στον άνθρωπο να συνεχίσει την προσπάθεια και να τη βελτιώσει.
- Η ουσιαστική επιτυχία δεν πρέπει να τροφοδοτεί το «εγώ», αλλά να αντιμετωπίζεται ως δικαίωση της ανθρώπινης προσπάθειας, μικρής ή μεγάλης.

- Η αξία της επιτυχίας για έναν ώριμο και σοφό άνθρωπο μεγαθύνεται, όταν αυτή έχει ένα κοινωνικό αντίκρισμα, όταν αποτελεί παράλληλα με τη δικαίωση για τον ίδιο και προσφορά προς τους άλλους.

Ολοκληρώνοντας, αισθάνομαι την ανάγκη να διευκρινίσω ότι ο άνθρωπος δομεί την προσωπικότητά του και μέσα από τις επιτυχίες και μέσα από τις αποτυχίες του. Οφείλει όμως και στις δύο περιπτώσεις να ενεργοποιεί διαφορετικές του δυνάμεις προκειμένου να μην ολισθήσει ούτε στην έπαρση, ούτε στην απογοήτευση! Οφείλει επίσης να αναζητήσει ένα αληθινό και ουσιαστικό νόημα στην διεκδίκηση της επιτυχίας... Γιατί ίσως τελικά στη ζωή να μην «μετράει» τόσο ο βαθμός επιτυχίας, αλλά ο βαθμός ευτυχίας!

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ - ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ
ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ - ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ - ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ

